

Pekka Luhta

Tuolla, alhaalla

Là bas biennale 2010

ntamo

Tuolla, alhaalla

© 2010 Pekka Luhta, Antti Ahonen

ISBN 978-952-215-134-6

Ulkoasu Make Copies

Valokuvat Antti Ahonen

Kiitokset tuesta Alfred Kordelinin Säätiölle, Suomen Kulttuurirahastolle, Nykyaiteen Museo Kiasmalle, Canada Councilille ja Puolan Helsingin Suurlähetystölle

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ntamo

2010

www.ntamo.net

Pekka Luhta

Tuolla, alhaalla

Là bas → biennale 2010

ntamo

1) Tuolla alhaalla

”Sen on laskeuduttava kohti maailmaa sellaisena kuin se on, sen sijaan, että se nousee uudestaan kohti edeltävää mahdollisuutta ajatella maailmaa, mikä tyrkyttäisi maailmalle etukäteen sen kontrolloimisen edellytykset.” Maurice Merleau-Ponty

Se ei ole kykloopin katseella tavoitettu. Äärellisesti ja osittaisesti, henkilökohtainen ja kokemuksellinen erottamattomasti monimuotoisessa prosessissa *tuolla alhaalla* kirjoittaa näkyviin omalaatuisten yhteyksien lävistämän järjestyksen. Yhteys, joka syntyy, on aistimellinen ja mielikuvallinen avautuminen, elävän toiminnan kätkeytyvä näyttäytyminen. Tapaamme maanalaisen käytävävirran rannoilta huurteista valoa: C-rappu, anonyymi kellarikerros, Kaapelitehdas, Helsinki, ja mukanamme on aavistus siitä, miten kuun kehä laskostuu pohjoisella ilmansuunnalla seuraavina öinä, kun se tulee platina-pilvimassasta ja valaisee tienoot.

... ”että on olemassa maanalainen ihminen että on olemassa muita voimia kuin järki jotka määräävät ihmisen toimintaa.” Väinö Kirstinä

Alhaalla tuolla on itsetarkoituksellisesti prosessissa, *il faudrait l’inventer*. Poeettinen lihan periaate – hankalana, poissaolon kautta, yksinkertaisemmin, nimettömämmin ja paljon kirjoittavammin: epäsymmetriamme purkaa standardin puoliskot, rakenteellisen ”saman järjestyksen” maskuliinisen klinikan. *Tuolla, alhaalla* ei ole ennakoitavia suureita ja laskettavia säännönmukaisuuksia.

”Rakas mielikuvitus, eniten pidän sinussa siitä, ettet sinä anna anteeksi.” André Breton

Ympäröivän maailman kuivumisen kautta teksteistä on tullut dyynejä, jotka vahvistavat itse itsensä omilla välittämiskäytännöillään. Kuivan rakenteen liikkuvat hiukkaset vaeltelevat omavaltaisesti, irtautuneina sementoituneesta ekonomiasta, väliaikaisina toisilleen, kuin hiekka-meren huokoisen rakenteen toistuvat dyynien ylimenot, joiden kätkeytymisten ja avautumisten käännteissä kohdataan ennakoimattomia yksityiskohtia, hämmästyttäviä esineitä, kone-ruumiita, kotiloerakkoja ja erojen kotiloita, hiekasta ku-

rottuvien ruumiillisten muotojen kaltaisia ja epäkaltaisia partikulaarisia jäseniä, työn tuottamattomuuden ilmauksia, ominaisväreitä ja myötävärähtelyjä, eriytyvän olemisen tyyplejä joiden erot syntyvät taiteilijoiden työn muodoissa, muodonmuutosten mukaisesti, tuntemattomien tekijöiden sarjoissa.

Tuolla alhaalla on elävän taiteen ruumiillinen, visuaalinen ja auditiivinen tilallisuus, kun elektromekaaniset ruumiillisuudet ja työasemien korostunut vire on yhtä kuin teosten moniulotteiset silmänräpäykset ja eletty tekniikka. Kun yleisö virittyy kinesteettiseen empatiaan yhdistelmän katakombissa, prosessi avautuu merkityksellisesti ja oliolisesti käytävän päässä missä on maanalainen huone erojen leikille *alhaalla tuolla*: se on olio singulaarisuuksien virtausta varten, taiteilijoiden elinympäristö, sijainteja, muuntuvuutta pohjoisen kaupunkiruudukon arktisella rannalla. *Alhaalla* on erojen liikunnan kääntöpiiri, joka kirjoittautuu merkin muodostumisen kenttään sen peittyneellä rakenteellisuudella *tuolla*, missä elementaariset tietoisuudet tuottavat radikaalin heterogeenisyyden tilalliset ruumiillisuudet, hajamielisessä jaossa avoimella kehällä, nuo vaihdon osapuolet, eleet ja ilmeet, ruumisaistimelliset käytännöt, performanssin kohtaamisen erityisen struktuurin.

”Idea ja äänellinen materiaali on merkissä vähemmän tärkeä kuin se, mitä merkin ympärillä on muissa merkeissä.” Ferdinand Saussure

Olio on halu tai ekstaasi ja se viehättyy maailmaan *tuolla, alhaalla*. Se on olemisen pulssi ja rytmi, poeettinen liike, tuleminen rinnakkaisissa muodoissa, risteyksenä *alhaalla tuolla*. Olion aspektien halu kurottuu tilallisesti, haluavana figuurina merkityksen omavaltaiselle muodon muotoilemiselle merkin prosessissa itsessään. Kasvotusten lykättyssä merkityksen erottelussa muihin erotteleviin kielen piireihin mitään ei toteudu termien täyteen kautta. Motivoimattomuus ei kadota asennoitumista, profileja, komponentteja epäyhtenäisessä partituurissa, kun erot luovat käyttöjärjestelmän.

Tarvitsemme toisen muistin, sanojen, merkkien ja vaikutusten käyttötilanteet. Halu ei varastoi itseään. Tarvitaan uudella tavalla auki käännetty tilallisuuden eriytyminen, repeämät ja saamaaminen, ratkeamaton virtuaalinen ja reaktiivinen aktuaalistuminen luo-

lamaisen muodon omaavassa paikassa. Nähty teosten virta ei ole itsessään muuta kuin parven ennakoimaton liike – matemaattisesti ”ratkaisematon” kuljetusten reitti, lihan tienoo aistimellisen problematiikan siirroissa.

Alhaalla tuolla ei ole hermeettisyyden kyllästämä kehä: se on leikkausten ja katkosten varassa. Sen ympäriltä huomataan käytäntöjä, jotka nielevät sen mitä kerran kutsuttiin todellisuudeksi, kun taas sen piirissä viljellään monikollista tilallisuutta, toisin sanoen, tilanteellista elävyyttä elävän taiteen yhdisteiden kautta: kohtaamme tuottavia epäpuh-taita käytäntöjä, kohtaamatta lumon demonista hybristä. Tuntematon yhteisö on työpro- sessin vaihteleva muoto elävän taiteen olemisen reunassa, sen aistiruumiillinen käsit- teellinen ulottuvuus niin, että paradoksaalinen anti-tuottavuus tuottaa tapahtumakulun liikunnan luolamaisuudellaan *tuolla, alhaalla*. Luola on prosessin elävyyden syntymän sijainti, myytin karttuva muoto, kaikkien ylen annettu – lopun leikkien elävän toiminnan rytmisin liikkein tavoitettu – kivinen rinta.

Erilliset teokset toimivat elävän kudoksen myytin mahdollisuudesta irtautua ”psykolo- gisesta ihmisestä – irti draamasta auki leikeltyine luonteineen ja tunteineen, irti myös yhteiskunnallisesta ihmisestä, joka on lakien alistama, uskontojen ja käskyjen turmele- ma”. Elävien teosten tekijöiden aistimellinen puhuminen suuntautuu ratkeaman ompe- leena, ilmeikkäästi, puhuttelemaan koneruumiin aivoitusten ”totaalista ihmistä”, kes- kustelemaan tuntemattoman yleisön kanssa.

”Radikaali toiseus suhteessa kaikkiin mahdollisiin läsnäolon muotoihin näkyy jälkikäti- syyden, myöhästymisen palautumattomina vaikutuksina. Läsnäolon ja poissaolon kieli, fenomenologian metafyyminen diskurssi, on riittämätön jälkikäätisyyden vaikutusten ku- vaamiseen ja ’tiedostamattomien’ jälkien jälkien lukemiseen (mitään tietoisia jälkiä ei ole). (’Fenomenologi’ ei ole kuitenkaan ainoa joka tätä kieltä puhuu.)” Jacques Derrida

Pikku omenat tulevat ryminällä alas, kun narusta vetäisy laukaisee ansaripussin suun auki, ja nuo halutalouden figuurit pomppivat areenalla, kun vaatimus miinus tarve ohjaa tapahtuman antia. Figuurin jälki tulee toisen kosketusetäisyyden päästä jälkijäsennet- tyyn tilaan, väliin tulleen reaalisen siirtelemänä. Siirros syyskuun 11. päivän vauhdit-

tamiin ruumiintuotantojen kevyisiin ja raskaisiin sarjoihin oli vuosikymmen dispositio. Olemme jo puhuneet edeltä käsin – kasvoillamme ja kokemuksiin muistissamme – emmekä vain me, vaan koko kasvojen piirtoluola *tuolla alhaalla* – käänteisen järjestyksen piirtoteksti. Nuo esiintyjien ja yleisön toisikseen häilähtävät varjot betoniseinillä, kun ohjelma alkaa, ja kun kuuluu auditiivista rousketta ja korinaa ja nähdään datatykin ampumia visuaalisia freskomuunnelmia. On tultu alas, kauttakulkujen kautta pohjakerrokseen, *Studio Là-bas*’n fyysiseen tila-aikaan, ja sen komponenttien epätäydellisyyslausekkeilla ilmaistuihin eroihin ja niiden vaikutuksiin eli viivyttämiseen, toisin sanoen, yhteisyyteen käytäntöjen erillisyydessä, jonka eriytyvät ovat peräisin toisistaan ja tuotavat toisiaan. Ne tarjoavat käytäntöjen epämuodollisen sarjan, muutosliikkeen initiaatiot ja tunnistusten alkiot, kun. käytännöt kutoutuvat toisiinsa vähitellen, kiertotietä ympäröivien merkkien ylijäämistä ja erillisistä tuotoksista: nuo tuhlaavien käytäntöjen juhluvuodet ja niiden eroavuuksien rinnakkainen erityys, elävä laaja-alainen lahja-anti, joka elää siinä viljeltyjen teemojen ja termien muotoutumisesta.

Merkitys palaa aistimelliseen kasvojen aukeamaan, liikkein ja ilmein, ilmeikkyyden vaihdoin kasvojentilasta: tapahtuma rakentuu vähitellen tilan luolamaisuuden kaiut-tamin yksittäisin kirjoittautumisin tilanteisiin, kohdattujen kaltaisten avauksiin toisil-leen ja toisiaan vasten *tuolla*, niin että tuntemattomien kohtaaminen käy mahdolliseksi *alhaalla*, kun kaikki on toistaiseksi kiistanalaista, satunnaista ja poikkeuksellista. Ta-pahtumatila *tuolla* on yhteisöllisen uudelleenkutoutumisen suhde *alhaalla*, ulottuen ra-kenteen yli reunan rakentamissa yhteyksissä toisiin rakenteisiin ja niiden muovaamiin merkitysten yhteyksiin sekä, rakenteiden välisinä suhteiden siirroslinjoina, niitä raken-taviin toisiin uudelleenkirjoittautumisen merkityssuhteisiin. Eroavilla käytännöillä on yhteisyytensä niiden erillisyyksien ja irrallisuuksien siirroilla. Elävän taiteen kuvio on jossain määrin kuin differentiaalisuuden piirtämä shakkikuvio käsitteellisellä laudalla: erityisten ruumiillisuuksien rytmien dynamiikka sijaintien ja toimintaulottuvuuksien kautta sekä kaikki kosketukset mahdollittoman leikin ääriin.

Äärellisellä yhteenliittymällä on välimatkan jäsentämät käytännöt ja niistä rakentunut ajallinen tilallisuus, joka on elettyjen muotojen sedimenttien jo tuotettu ja vielä viipy-vä vaikuttavuus sekä elävien kokeellisten teosten liikunta – siirtojen ja yhteydenotto-

jen rakentamana kielekkeellisenä reunana – teosmaiseen puhumiseen *tuolla alhaalla*, ja myös, puhuttuna kutoutumana kielen sedimenttiliikkeen kielekkeellisiin varantoihin siellä missä kieltä käytetään, siirrosten mukaisesti, parvekkeellisten risteytyvien horisonttien ja näkymien tuottamiseen ympäröivien rakenteiden parven liikunnassa. Elävän kokeellisen taiteen ajattelemisen käy mahdolliseksi yhdistämällä ympäröivän tilan kielekkeellisyys ja parvekkeellisuus elävän taiteen intensiteeteillä tuotetun tilallisuuden ajatuksellisuuteen *alhaalla tuolla*, toisin sanoen niihin intellektuaalisiin ja käsitteellisiin käytäntöihin, jotka eroavasti vaikuttavat toisiinsa elävän taiteen käytännöissä ja joiden kohdalla eräänlaisista uudelleenajattelun allegorisista tuhkaamisista kertyy käytännölle lisää väliasemia, joilla on sirottunut tuhkaava potentiaalisuutensa.

Eikä niillä ole vain potentiaalisuuttaan, vaan väliin tulevien uurtavien ja laskostavien tilanteiden toimiva ruumiillisuus teosten elävässä tapahtumassa, ymmärrettynä sen aistimellisten ja audiovisuaalisten osarakenteiden liittymän ulottuvuuksien kautta, ruumiillisen olemisen tapahtumana jossa maailmaa neuvotellaan auki, ratkotaan ja ommellaan keskusteluasemiin, jotka – teosten vireyden ja muotoutumisen kiistoilla – kasvavat eri ulottuvuuksiin, määräytyneisyyden ja ehdotuksellisuuden vaatein, näkyen väittämien erojen leikissä, kadottamisten, poispyyhkimisten ja unohtamisten muotoilemissa epävarmoissa asemissa.

... ”olemisen ja olevan ero, juuri se, mikä olisi ’unohtunut’ olemisen määrityksessä läsnäoloksi ja läsnäolon määrityksessä läsnäolevaksi, on niin hautautunut, ettei siitä ole jäänyt jälkeäkään. Eron jälki on hävinnyt. Jos muistetaan, että ero (on) itsessään jotain muuta kuin poissaolo ja läsnäolo, että se (on) (itsessään) jälki, todellakin juuri jäljen jälki on kadonnut olemisen ja olevan eron unohtumisessa.” Jacques Derrida

Elävän teosten jäljet eivät ole läsnä olleessa menneessä, koska mennyt on hävikin jälki, hukassa, kadonnut jäljissään, eronjälkenä häviämisessä, jälkijättöisesti, mennyt tulevan horisontti. Tapahtumalla ei ole ollut tila-ajallista yhteismitallisuutta läsnäolorakenteessa. Jäljellä on vain aika, mennyt tapahtuman tilallisuus paikkaan, mutta aika on jo mennyt aika. Se on eletyn kaiverrus, kun eletty piirtyy jäljissään *alhaalla* eroavasti, ja kun

itse eron jälki on hävinnyt. Hävikin muotoilu on yhtä kuin teoksen aspektien keskinäinen sidos siihen mikä siinä on ollut tekeillä ja mikä siinä asettui vastaanotettavaksi. Se on yhtä kuin esitysvaruuden erojen leikin välillisyyden tunnistaminen. Kun tapahtuma pyyhkiytyy jäljissään, hävikin jälki on kaksinkertaisesti hukassa jäljen jälkinä, eli olemisen ja olevan eron unohtumisesta jälkien haihtumiseen läsnäolon jatkuvuutta korostavassa representaatiossa.

Epäjatkuvuuksien erolla läsnäolokeskeisyyteen päästään elävien ja omavaltaisten teoksiin *tuolla*. Jäljissä pyyhkiytyvän performanssin vaihtoehdot ja toiminnan vastakohtaisuudet artikuloivat ei-kivettyneen representaation mahdollisuuden ylimenoille ja toistojen sarjoille. Jokainen esitysten osarakenne ilmaisee ja vahvistaa niiden monikollista tekstillistä rakennetta. Ne ovat eriytyvästi liikuntansa rakentamia, avoimia, täydentyviä, aistimellisia struktuureja, ruumiillisten eleellisyyksien tiloina teosten eroille. Ne ovat katoavia, toisissa merkeissä ilmaistuja tilallisuuksia. Ruumiillisesta piirtojäljestä tulee tekstillinen säie muunnelmiin.

Kirjoittautumalla ympäröivien merkkien yhteyteen elävän taiteen tapahtumakululla on huolenkantonsa sen mahdollisuuksista ja myös niistä tekotapojen tekemisympäristöistä, joihin se ei fyysisesti osallistu. Se kirjoittautuu käänteisten merkkien kautta, tilansa varjon kautta näkyviin, yhdistäen aaveen tematiikan väliintuloihin, joita se tekee tilanne- ja paikkasidonnaisin siirroin.

”Matemaattinen lause osoittaa minulle lauseen roolin, tehtävän, jossa uskoa ei esiinny.” Ludwig Wittgenstein

Yksittäiset taiteilijat kohtaavat *alhaalla tuolla* muotoutuvan tilallisuuden myötä, erityisinä, aistimellisuumiillisesti. Merkityksenannoista tulee siirtoja valittujen paikkojen kautta, puhetta ilmiäsuojen leikissä, kontekstien rakentamina yhteydenottoina. Dialogin erojen liikkeellä muodostuvaan prosessimaiseen elävän taiteen tapahtumatilaan tuottaa myös matematiikka.

Porrastunut tiedonrakenne on johtanut Pythagoraksesta kaoottisiin systeemeihin, joissa mielivaltaisen pienet vaihtelut systeemin alkutiloissa johtavat suuriin eroihin systeemin

”Yhteys, joka syntyy, on aistimellinen ja mielikuvallinen avautuminen, elävän toiminnan kätkeytyvä näyttäytyminen. Tapamme maanalaisen käytävävirran rannoilta huurteista valoa: C-rappu, anonyymi kellarikerros, Kaapelitehdas, Helsinki, ja mukanamme on aavistus siitä, miten kuun kehä laskostuu pohjoisella ilmansuunnalla seuraavina öinä, kun se tulee platinapilvimassasta ja valaisee tienoot.”

Tuolla, alhaalla on 2000-luvun elävän uuden performanssi- ja mediataiteen laajaan aineistoon perustuva topo- ja typografia. Samalla teos on itsessään performanssi, jossa *Là bas* -yhteisön toiminnan jäljet pyyhkiytyvät näkyviin Antti Ahosen valokuvien tukemana.

Pekka Luhta (s. 1954), on helsinkiläinen kuva- ja performansitaiteilija ja kriitikko.

